

та соціальних мереж показує, що ці чинники не тільки формують внутрішній ландшафт підприємства, але й суттєво впливають на його взаємодію з регіональним середовищем. Розгляд цих аспектів розкриває, як соціальні чинники визначають рішення економічних агентів і впливають на регіональний розвиток. Вивчення цих взаємозв'язків є важливим етапом у розумінні динаміки розвитку сучасного бізнес-середовища, де адаптація до соціальних та економічних реалій визначає успіх економічних агентів.

Список використаних джерел:

1. Tversky A., Kahneman D. The framing of decisions and the psychology of choice. *Science*. 1981. Vol. 211, no. 4481. P. 453–458. URL: <https://doi.org/10.1126/science.7455683> (дата звернення 17.11.2023)

2. Гудзь М. Поведінкова економіка в умовах війни: вплив емоцій на економічні рішення громадян. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2384> (дата звернення 17.11.2023)

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ ТАРИФІВ НА ТЕПЛОВУ ЕНЕРГІЮ

КОТЛЯРОВ Євген Іванович,

канд. екон. наук, доцент,

Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України

В останні роки тарифи на послуги з теплопостачання стають невід'ємним тягарем для багатьох споживачів. З одного боку, високий рівень тарифу пояснюється високими цінами на основний вид палива – природний газ. З іншого боку такий рівень тарифів може бути пояснений недосконалістю діючого механізму державного регулювання діяльності суб'єктів в сфері теплопостачання, зокрема – діючим порядком обґрунтування тарифів на теплоенергію.

На даний час регулювання тарифів на теплоенергію здійснюється в залежності від способу виробництва теплоенергії:

– тарифи на теплоенергію, що виробляється на ТЕС, АЕС, ТЕЦ, когенераційних установках регулюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) – у порядку, встановленому в [1; 2]

– тарифи на теплоенергію, що виробляється в традиційних котельнях регулюються органами місцевого самоврядування, на території яких здійснюється відповідна діяльність у відповідності до [3].

За цими нормативними актами рівень тарифу визначається як сума витрат на виробництво, транспортування і збут і прибутку, який необхідний для здійснення інвестиційної діяльності.

До основних недоліків діючих методик і порядку обґрунтування тарифів слід, на нашу думку, віднести наступне:

- орієнтація на витратне ціноутворення за методом «витрати+»;
- ускладнена процедура обґрунтування і затвердження тарифів на теплоенергію, або змін до раніше затверджених тарифів;
- короткостроковий (1 рік) термін встановлення тарифів.

Обґрунтування тарифів за методом «витрати+» є єдиним методом, який передбачений діючим законодавством в сфері теплопостачання. Недоліком цього методу є те, що він орієнтує виробника не на підвищення ефективності діяльності і отримання додаткового прибутку. Метою виробника при такому ціноутворенні стає обґрунтування більш високого рівня витрат, які «автоматично» закладаються у рівень тарифу.

Таким чином, реформування механізму державного регулювання діяльності суб'єктів теплопостачання повинне передбачати реформування порядку ціноутворення. Основними напрямками такого реформування, на нашу думку є наступні:

- встановлення верхнього рівня тарифу на принципах бенчмаркінгу;
- відмова від адміністративних процедур розгляду і затвердження рівня тарифу;
- спрощення процедур погодження рівня тарифу на виробництво теплоенергії з НКРЕКП або з органами місцевого самоврядування;
- відмова від контролю структури тарифу на виробництво теплоенергії
- спрощення умов переходу на стимулююче ціноутворення;
- розширення прав органів місцевого самоврядування щодо визначення критеріїв стимулюючого регулювання.

Ще одним з напрямів реформування порядку ціноутворення на теплову енергію є вдосконалення регулювання інвестиційної діяльності, яке здійснюється шляхом розробки, узгодження, затвердження і подальшого контролю виконання інвестиційних програм (далі – ІП) суб'єктів діяльності в сфері теплопостачання. Діючий порядок обґрунтування ІП має цілий ряд недоліків, які знижують інвестиційну активність підприємств теплопостачання і ускладнюють ведення інвестиційної діяльності.

Аналіз цих недоліків дозволяє визначити основні напрями вдосконалення інвестиційної діяльності:

- перехід на середне- і довгострокове інвестиційне планування (мінімум на 3-5 років);
- спрощення процедур обґрунтування, узгодження і затвердження ІП;
- надання можливості включати до ІП заходи, які не призводять до отримання економічного ефекту, але дозволяють отримати екологічний чи соціальний ефект;
- переорієнтація поточного контролю на контроль виконання ІП в цілому, а не виконання окремих заходів.

Список використаних джерел:

1. Постанова НКРЕКП Про затвердження Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках № 991 від 01.08.2017 р. URL: <https://www.nerc.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-metodiki-formuvannya-rozrahunku-ta-vstanovlennya-tarifiv-na-elektrichnu-ta-abo-teplovu-energiyu-shcho-viroblyaetsya-na-teploelektrotsentralyakh-teplovikh-ele-616d8f44e583b>

2. Постанова НКРЕКП Про затвердження Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється на атомних електростанціях № 990 від 01.08.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0990874-17#Text>

3. Постанова КМУ Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на комунальні послуги № 869 від 01.06.2011 р. (поточна редакція від 03.10.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/869-2011-%D0%BF#Text>

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

*КУРМАЗ Олена Володимирівна,
начальник відділу кадрів,
КП «ШЛЯХРЕМБУД» м. Харкова*

*СЛАВУТА Олена Іванівна,
канд. екон. наук, доцент,
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Гендерна нерівність є складною проблемою, яка потребує широкого спектра заходів, включаючи законодавчі ініціативи, соціокультурні зміни та освітні програми для сприяння рівноправ'ю та рівній участі всіх членів суспільства. В економічному аспекті це явище проявляється через різні сфери, включаючи ринок праці та підприємництво.

Серед ознак гендерної нерівності в економіці України важливим є рівень оплати праці, який у жінок менше порівняно з чоловіками аналогічної кваліфікації, особливо у верхньому та середньому рівнях управління. У 2022 р. гендерний розрив в Україні становив 29 %, тобто в середньому жінки отримують на третину менше, ніж чоловіки такого самого рівня компетенції та освіти.

Жінки менше представлені на вищих рівнях управління та в керівництві підприємствами. Станом на 1.01.2023 р. жінки є керівниками на 29,2% підприємств. Найбільше жінок у керівництві товариствами з обмеженою відповідальністю, приватними підприємствами та комунальними організаціями (лікарні, дитсадки тощо), що становить 286,9 тис. ос. (рис.1).